SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — **УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК**

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 10. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JANUARY 16, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 16-го СІЧНЯ 1988 Ч. 10. РІК. XCV.

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ ПИШЕ ПРО ПРОЦЕС І. ДЕМ'ЯНЮКА

Джерзі Сиper, Н. Дж. — В щоденнику „Джерузалем Пост" з 1-го січня 1988 року постійний кореспондент на процесі Івана Дем'янюка, Ерні Маєр, написав довшу статтю із своїми розумуваннями і рефлексіями, у зв'язку з тим, що в лютому судді розпічнуть нараджуватися над вироком. Е. Маєр, який від початку процесу є його свідком, як призначений до того журналіст, тепер після довгих місяців робить немов підсумки цілого перебігу.

У висновках його думки віддзеркалюють щораз більші сумніви щодо того чи можна І. Дем'янюка засудити як всеціло винного. Тому Е. Маєр пише про три категорії осіб, які слідкують точно за процесом і які є іншої думки щодо його висліду. Перша з них, що складається в більшості із тих, що були у Голокості, уважає, що процес доказав ідентичність І. Дем'янюка з Іваном з Треблінки. Друга група, яка більше руководиться розумом, як почуванням, хоча вірить у вину Дем'янюка не є вдоволена тим, що вина не є доказана поза всякий сумнів. В цій групі є також такі, які переконані, що І. Дем'янюк був одним із сторожів в концентраційному таборі, але він не був цим ославленим „Іваном", а процес спирається лише на провинах Івана з Треблінки. В кінці є третя група осіб, які вірять, що І. Дем'янюк є зовсім невинний і що він тільки був воєннополоненим в німецьких таборах.

Автор статті звертає увагу читачів на те, що в ізраїльському судівництві відклик є правом у всіх випадках присуду на кару смерти, якою карається тільки нацистських злочинців. Він пише, що важко знати що зроблять судді, коли їм вже вкоротці прийдеться нараджуватися над присудом І. Дем'янюка. Він завважує, що багато обсерваторів процесу критично оцінюють так суддів, як і прокуратуру, як також було багато критичних завваг зі сторони свідків оборони.

При кінці статті Е. Маєр підкреслює з подивом солідарність українців в обороні І. Дем'янюка, яка допомагає своїми щедрими датками на ту ціль і цитує слова Аллена Раєна, колишнього шефа ОСІ, про те, що „факт, що деякі українці допомагали нацистам ліквідувати жидів не доказує, що всі українці є винні. Факт, що більшість українців не є винними, не доказує, що деякі із них таки поносять вину".

Е. Маєр остаточно стверджує, що загально зацікавлення процесом І. Дем'янюка в останніх місяцях помітно зменшилося і щойно в майбутньому покажеться чи кінцеві дні процесу стягнуть публіку, але напевно буде її багато на час проголошення висліду.

Поштова служба не може видати марки Тисячоліття

Джерзі Ситі, Н.Дж. — Справа поштової марки в ЗСА з відміченням 1000-річчя Хрищення України напевно була порушена різними українськими чинниками своєчасно.

Приємно довідатися, що у цій справі зверталися до генерального поштмайстра Престона Тіша також поодинокі українці, а в тому й діти. У редакції копія листа гуртка новачок з Йонкерсу, Н. Й., які вислали його до П. Тіша зі запитом чи буде поштова марка з приводу 1000-річчя Хрищення України так як була з приводу 1000-річчя християнства в Польщі у 1966 році. З таким самим запитом звернулися вони до свого конґресмена Джозефа ДоҐуарді.

Відповідь переслав генеральний поштмайстер на руки конґресмена, в якій пояснює, що в 1985 році спеціяльна Дорадча комісія для поштових марок в ЗСА вирішила, що поштові марки не можуть відзначувати ніяких релігійних інституцій чи одиниць, яких значення пов'язане із релігійними віруваннями. На тій підставі поштовий уряд ЗСА не міг навіть брати до уваги прохання про відзначення поштовою маркою 1000-річчя Християнства в Україні.

В АМЕРИЦІ

ВЕРХОВНИЙ СУД ЗСА видав у вівторок, 12-го січня ц.р., рішення голосами 8 до 0 про те, що можна потягати до судової відповідальности стейтових суддів на підставі підозрінь про дискримінацію чи інші нелеґальні потягнення при звільненні з праці судового персоналу. Хоча Верховний Суд не сказав чи це саме правило стосується й Федеральних суддів в таких же адміністративних потягненнях, але логічність цього рішення вказує на те, що його можна примінити й до них.

НАРОДИ СВІТУ ВИТРАТИЛИ біля 930 біл. дол. на свої оборонні сили в 1987 році, тобто на 50 біл. в дол. більше, як у 1986 році. Перед в цих військових витратах ведуть ЗСА. Ці дані подані в рапорті колишньої працівниці Американської аґенції контролі зброї та роззброєння, Рут Леджер Сивард, яка звітує, що обидві потуги ЗСА і СССР, збільшили свої військові видатки в 1987 році, ЗСА до 293 біл. дол. з 280, а Совєтський Союз до 260 біл. дол. з 245.

У ЧАРЛСТОНІ, СТОЛИЦІ стейту Вест Вірджінія, 74-річний губернатор Арч Мор припинив всі політичні спекулявання, проголошуючи, що він знову кандидуватиме на пост губернатора. Перед проголошенням дехто думав, що Мор, республіканець, буде кандидувати на сенатора.

ГУБЕРНАТОР СТЕЙТУ Ню Йорк Маріо Квомо запропонував бюджет із податковими знижками впродовж чотирьох років, натомість хоче збільшити видатки на опіку здоров'я, житлові будинки та освіту. Бюджет передбачає видатки на 44.2 біл.дол., тобто на 8.3 відсотка більше, як в минулому році. Цей бюджет не передбачає жадних важливіших оподаткувань, як також й не передбачує підвищень у навчальних оплатах у стейтових університетах. Називаючи свій цьогорічний бюджет „основою XXI століття", губернатор Квомо заявив, що цей бюджет є базований на „обережно оптимістичних" економічних прогнозах.

ВЕРХОВНИЙ СУД ЗСА в середу, 13-го січня ц.р., вирішив голосами 5 до 3, що офіційні чинники публічних шкіл мають право кінцевої редакції шкільних часописів, журналів і сценічних постанов. До цього рішення привела справа, яка розпочалася ще в травні 1983 року в місцевості Гейзлвуд, Мізурі, коли директор публічної середньої школи викреслив дві статті зі шкільної газетки у яких говорилося про розводи та вагітности учнів.

УНСОЮЗ ВИПЛАТИТЬ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ДИВІДЕНДИ НА ЗАГАЛЬНУ СУМУ 1 МІЛЬЙОНА ДОЛЯРІВ

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Український Народний Союз, ця найстарша і найбільша українська організація у вільному світі, завершивши фінансово успішний рік, виплатить у 1988 році своїм членам дивіденди від забезпеченевих грамот на суму 1 міл. долярів.

Це рішення прийняв Головний Екзекутивний Комітет УНСоюзу на своїх кінцеворічних нарадах, які відбулись тут в Головній Канцелярії в середу, 30-го грудня 1987 року.

В нарадах, які відкрив і якими проводив головний предсідник д-р Іван Флис, крім нього взяли також участь члени Екзекутиви і заступник головного предсідника д-р Мирон Куропась, головний директор для Канади мґр Іван Геврик, заступниця головного предсідника Ґльорія Пашен, головний секретар Володимир Сохан і головний касир Уляна Дячук.

Наради зосередились у великій мірі над сумаричним звітуванням про розвиток УНСоюзу за 11 місяців 1987 року, а специфічно за період від останніх нарад Екзекутиви.

Звітування започаткувала головний касир У. Дячук.

Звіт У. Дячук

У звітовому часі УНСоюз поробив старання, щоб переорганізувати свої інвестиції у бондах. Продано 49 низьковідсоткових бондів за суму 2,415,219 дол., на яких втрачено суму 237,12 дол. За одержані фонди закуплено нових бондів державних аґенцій на відсотках від 9.3 до 10.31 на час від п'яти до 10 років. Всіх проданих дозрілих і відкликаних бондів було 74 на загальну суму 4,604,711 дол. Закуплено 16 бондів на суму 6,391,255 дол.

На кінець листопада 1987 року майно УНСоюзу сягнуло суму 60,435,817 дол. і збільшилося в цьому році на 3,182,025 дол. Минулого року за 11 місяців зріст майна дав суму 2,376,791 дол.

Всіх прибутків за 11 місяців 1987 року було на суму 11,411,851 дол. Сума отриманих вкладок дала 2,618,762 дол., на 46,508 дол. менше, як рік раніше. Прибутки від всіх інвестицій виносять 6,213,615 дол. на 496,640 дол.більше, як у попередньому році. Від позички на домі УНСоюзу допоміжна корпорація заплатила відсотків на суму 2,060,000 дол. Позичку сплачено до суми 5,925,000 дол. На початку року позичка виносила 7,000,000 дол. Союзівка виказала прибутків у висоті 869,761 дол., але в цій сумі є вкладена допомога УНСоюзу у висоті 180,000 дол.

Сума всіх видатків за 11 місяців дала 8,229,826 дол. Посмертних виплат було на суму 793,209 дол., що являється на 62,022 дол. менше, чим рік раніше. Грошових зворотів виплачено у висоті 367,485 дол., також менше як у попередньому році на суму 20,673 дол. Членам виплачено дивіденду у висоті 823,906 дол., на суму 23,543 дол. вищу, як рік раніше. Сума виплачених дозрілих вивінувальних грамот осягнула 930,937 дол., що було на 14,273 більше, як у 1986 році.

Видатки Союзівки були менші, як рік раніше на суму 239,943 дол. Цього року вони дали суму 996,130 дол. В-во „Свобода" виказує також менші видатки на суму 81,119 дол. Їх загальна висота була 1,157,200 дол.

Корпорація Дому УНСоюзу мала прибутків у висоті 2,969,959 дол., а самих чиншів за приміщення отримала на суму 2,927,705 дол. У порівнянні з попереднім роком, ці прибутки зросли на 91,000 дол. Всіх видатків на адміністрацію і утримання будинку було у висоті 1,086,055 дол. Відсотків від позичок виплачено на суму 2,602,750 дол. Всіх видатків, без відсотків, у 1986 році було на суму 1,062,787 дол.

Сума боргових зобов'язань зросла на 1,074,464 дол. і осягнула 7,633,578 дол.

Звіт В. Сохана

Секретарі відділів та організатори придбали впродовж 11 місяців 1987 року 1,230 нових членів, в тому 477 у департаменті молоді, 633 в департаменті дорослих та 120 з грамотами акцидентового забезпечення. В тому самому часі втратив УНСоюз 842 членів, які вибрали передчасно грошові звороти, 786 членів, вивінувальні грамоти яких дозріли до виплати, 1,051 члена із заплаченими повністю вкладками за свої грамоти кляс Р-20 та Р-65 і 854 членів, які померли.

З кінцем листопада 1987 року мав УНСоюз усіх разом 74,334 членів, на що склалися 18,555 членів, департаменту молоді, 49,241 членів департаменту дорослих та 6,538 членів з грамотами акцидентового забезпечення. За звітовий час 11 місяців 1987 року втратив УНСоюз на чисто 1,807 членів.

Найкращими місяцями членської кампанії 1987 року були: березень із 130 новими членами забезпеченими на суму 494,500 дол. та жовтень із 143 членами забезпеченими на суму 1,143,000 дол. Пересічна сума цих нових грамот з березня виносила 3,800 дол., а вже в жовтні пересічна сума забезпечення нових членів досягнула 8,000 дол. Пересічна сума забезпечення всіх нових членів за 11 місяців 1987 року виносила 6,333 дол.

Після реформи вкладок та введення нових кляс забезпечення значно збільшилася популярність грамот термінового забезпечення кляс Т-5 та Т-10, як також нових кляс Т-23, ART — щорічно відновлюваного термінового забезпечення та DT-30 — термінових грамот із зменшуваною сумою забезпечення. Як у департаменті молоді, так і в дорослих стали більше популярними грамоти з одноразовими вкладками, коли після реформи ці вкладки також були зменшені.

Багато інтенсивної праці вимагала підготовка до випуску нових грамот і нових кляс забезпечення, базованих на нових таблицях смертности з 1980 року, як також впровадження в тому самому часі, починаючи від 1-го вересня 1987 року, цілого ряду змін в нашому забезпеченевому діловодстві.

Про всі ці нові грамоти та нові кляси забезпечення, як також основні зміни в нашому забезпеченні треба було виготовити вістки та оголошення, які були поміщені своєчасно на сторінках „Свободи" та „Українського Тижневика". Опісля були вони видруковані окремо і роздані на семінарах, або розіслані з книжками вкладок разом із спеціяльно виготовленими для учасників семінарів матеріялами.

Впродовж майже повних трьох місяців відбувалися по Округах УНСоюзу семінари, на яких про всі ці новості та зміни доповідали три члени Головного Екзекутивного Комітету, затруднені в Головній Канцелярії. Досвід показав, що ці семінари були дуже потрібними і стали корисними для повного обзнайомлення секретарів відділів та інших союзових діячів з новими клясами, новими грамотами, новою книжкою вкладок та всіми змінами в нашому забезпеченевому діловодстві. Можна сподіватися, що завдяки цим семінарам розгорнеться ширша членська кампанія, яка принесе більші здобутки нових членів.

(Закінчення на стор. 3)

Видано ще одну книжку про Б. Антоненка-Давидовича

Мельборн, Австралія.— Минулого року Видавництво „Ластівка" надрукувало 215-сторінкову книжку Олександра Хахулі, писану російською мовою, п.з. „Б. Антоненко-Давидович у пазурях чекістів" у перекладі на українську мову Дмитра Чуба. Обкладинку виконала Люба Кириленко.

У передмові п.з. „Хресний шлях Б. Антоненка-Давидовича" Д. Чуб, між іншим, пише: „Перед нами сенсаційні спогади Олександра Хахулі про поневіряння і знущання над видатним українським письменником Борисом Антоненком-Давидовичем з яким автор цих спогадів пробув низку років в таборах смерти Востоклагу. О. Хахулі довелося жити в невеличкому таборовому бараці і спати на чотириповерхових ліжках, поруч нашого письменника, пізнати цю чудову лагідну людину, чути безліч розповідів, вивчати її вдачу, характер — патріотичну душу".

Книжку цю можна замовити, написавши на адресу: D. Nytczenko, 36, Percy St., Newport, Vic. 3015, Australia

Помер президент Тайвану

Тайпей, Тайван. — Тут у середу, 13-го січня, помер від серцевого приступу 77-річний президент Республіки Китай (Тайван) Чан Чінкво.

Через три години після смерти Чана Чінкво віцепрезидент Лі Тенгу був заприсяжений як новий голова держави.

Зі смертю президента закінчилося більш як 60-річне правління династії, початок якій дав генералісимус Чан Кайшек, який прийшов до влади в континентальному Китаї в 1926 році.

Чан Чінкво народився 18-го березня 1910 року. У 1925 році з благословення батька він приїхав на навчання в інститут ім. Сунь Ятсена в Москву. В СССР Чан вступив в комсомол. Довгий час він працював у колгоспі і на сибірських золотих розсипах, а також на уральському металюрґійному заводі. На Уралі Чан Чінкво одружився з совєтською громадянкою Фаїною, а в 1935 році повернувся в Китай. Разом з ним покинула Совєтський Союз Фаїна.

На батьківщині світогляд Чана Чінкво різко міняється: він стає переконаним антикомуністом.

Після поразки націоналістів і евакуації їх сил з континентального Китаю в 1949 році, Чан Чінкво займає на Тайвані різні урядові пости. В 1965 році він стає міністром оборони, в 1969 - віцепрезидентом, а в 1972 році — прем'єр-міністром.

Президентство Чана Чінкво було ознаменовано небаченим в історії Тайвану економічним піднесенням і, з другої сторони, серією дипломатичних невдач, зв'язаних в першу чергу з визнанням З'єднаними Стейтами комуністичного Китаю. Президент категорично відмовився вступати в будь-які переговори з пекінським урядом навіть після того, як Пекін пообіцяв на випадок „возз'єднання" Тайвану з континентальним Китаєм зберегти на Тайвані капіталістичну структуру. „Говорити про мир з комуністами все одно, що запрошувати в гості смерть", — любив повторювати покійний президент.

ФБІ опублікувало звіт про діяльність КҐБ у З'єднаних Стейтах

Вашінгтон. — Газета „Вашінгтон Таймс" надрукувала статтю про 78-сторінковий звіт ФБІ, присвячений діяльності КҐБ у З'єднаних Стейтах Америки.

Звіт простежує активність совєтських агентів у 1986 і 1987 роках. В ті роки зусилля агентів КҐБ зводилися в першу чергу до збору інформацій про американські пацифістські організації і федеральні агенції, що займаються справами роззброєння, про дискредитацію стратегічної оборонної ініціятиви (СДІ), про створення в ЗСА з допомогою місцевих активістів-пацифістів т.зв. „зон, вільних від нуклеарної зброї", до спроби розколу в НАТО, до одержання звітів з державних і громадських організацій, що займаються дослідженням різного характеру, а також до збору інформацій про можливих кандидатів на президента ЗСА.

У звіті ФБІ розповідається про діяльність аґента КҐБ, який займав дипломатичний пост в амбасаді СССР і був вигнаний зі ЗСА в числі 80 „дипломатів" — шпигунів, що діяли в амбасаді у Вашінґтоні, місії при ООН в Ню Йорку і консульстві у Сан Франсіско. Цей агент, ім'я якого у звіті не згадано, з перших днів перебування в Америці став заводити корисні знайомства серед працівників федеральної агенції у справах роззброєння і контролі над озброєнням, у Конгресі, в Американській асоціяції політологів та інших установ. Його завданням було не лише збирати інформації але й пропагувати „совєтську мирну політику".

Звіт ФБІ звертає увагу на те, що з допомогою фальшивих документів КҐБ постарається скомпромітувати небажаного для Кремля кандидата на президента. ФБІ покликується на професора Джорджтавнського університету Роя Ґодсона, який спеціялізується на діяльности КҐБ у ЗСА. Р. Ґодсон нагадує, що під час виборчої кампанії 1984 року на сторінках газет і журналів можна було побачити фальшивку, виготовлену у Совєтському Союзі і спрямовану проти президента Роналда Реґена. Фальшивка являла собою нібито написаний Р. Реґеном у 1947 році лист. Прочитавши цей „лист", можна було зробити висновок, що президент Реґен був агентом ФБІ і брав „активну участь в непопулярній комісії Конгресу, що займалася розслідуванням „антиамериканської діяльности". Лист зв'язував ім'я Реґена з діяльністю тодішнього сенатора МекКарті, яка була осуджена ліберальними колами ЗСА як „полювання на відьм".

Газета „Вашінгтон Таймс" пише, що ФБІ підготовило цей звіт у червні минулого року, але його не публікували, поки це не став порушувати конгресмен-республіканець Билл Янґ. Він вважає, що американці повинні знати, чим займається КҐБ в їх країні.

КОСТА РІКА ВИСТУПАЄ ПРОТИ АНТИСАНДІНІСТІВ

Сан Хозе. — Президент Коста Ріки Оскар Аріяс видав розпорядження, в якому говориться, щоб лідери антисандіністських повстанців або припинили свою діяльність, або покинули країну. В той же час О. Аріяс звернувся з листом до голови сандіністського режиму Данієля Ортеґи з вимогою виконати зобов'язання, взяті на себе цим режимом в результаті переговорів про мир у Центральній Америці.

Як твердить газета „Ню Йорк Таймс", лідери антикомуністичного опору були здивовані заявою Аріяса. В минулому уряд Коста Ріки дозволяв жити в країні антисандіністам і не заперечував проти їх діяльности. Рішення Аріяса було несподіваним і для повстанців, і для американських дипломатів у Сан Хозе.

Як відомо, президент Коста Ріки О. Аріяс є автором пляну мирного врегулювання в Центральній Америці, за що він дістав торік Нобелівську нагороду миру. Цей плян підтримали Гондурас, Ґватемаля, Коста Ріка, Сальвадор і сандіністська хунта Нікараґуа. 15-го січня лідери урядів всіх п'яти країн повинні зустрітися і обговорити, як вони виконують взяті на себе зобов'язання. Ось напередодні цієї зустрічі Аріяс і поставив лідерів повстанців, які живуть у Коста Ріці, перед таким дивним рішенням. В середу рано, 13-го січня, поліція Сан Хозе затримала на короткий час Альфонса Робеля і Альфреда Сесера — двох лідерів антисандіністів, які проживають у Коста Ріці від 1982 року.

Мабуть, щоб зм'якшити погане враження, викликане його розпорядженням, Аріяс одночасно надіслав листа до Ортеґи, в якому критикував сандіністів за те, що вони, зі своєї сторони, майже нічого не зробили для досягнення миру в Нікараґуа. Аріяс критикує, зокрема, сандіністів за їх відмову провадити прямі переговори з повстанцями і за відсутність у країні свободи преси. Лист до Ортеґи, безумовно, ніяких наслідків не буде мати: сандіністи не прислухувалися раніше до думок Аріяса і не стануть прислухуватися і надалі. Щодо лідерів повстанців, то їм, мабуть, доведеться підшукувати собі нове місце перебування.

У СВІТІ

ВИСТУПАЮЧИ В ЛОНДОНСЬКОМУ клюбі преси прем'єр-міністер Великобританії Маргарет Тачер заявила, що західні країни, не зважаючи на існуючі між ними непорозуміння, повинні виявляти на кожному кроці солідарність і співпрацю між собою і не дати можливости ворожим силам внести у західню спільноту духа роздору. Згадуючи про чергову зустріч президента ЗСА Роналда Реґена з генеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Горбачовим, пляновану на весну цього року, Тачер підкреслила, що комуністичний бльок напевно використовуватиме тепер совєтсько-американську співпрацю для розбиття НАТО і збільшення заходів в напрямі посилення сварок „в родині". „Я пропоную скликати, ще перед поїздкою Р. Реґена до Москви, наради на найвищому рівні членських держав НАТО. Вони будуть особливо важливими напередодні нових вершинних нарад Вашінґтону з Москвою і президентських виборів в ЗСА". — заявила М. Тачер.

З ДОСТОВІРНИХ ДЖЕРЕЛ стало відомо, що Китайська Народна Республіка продовжує доставляти до Ірану свої ракети „Силкворм" не безпосередньо, а через Північну комуністичну Корею. Як відомо, пекінські нові керівники обіцяли взяти до уваги застереження Уряду ЗСА й багатьох інших країн, які не тільки протестували проти достави ракет, але також звертали увагу на те, що Іран використовує їх проти торговельної фльоти багатьох країн, які, навантажені оливною ропою, пливуть через Перську затоку. Китайські диктатори навіть запевняли ЗСА, що вони вже „давно" припинили доставу ракет для Ірану. Колишній секретар Департаменту оборони ЗСА Каспар Вайнберґер пропонував прийняти конкретні заходи проти Китаю за доставу ракет, але теперішній секретар оборони Френк Карлуччі, більше ліберальний у своїх поглядах, ледве чи ступатиме слідами Вайнберґера, — кажуть політичні спостерігачі.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН відбув довшу розмову в Овальному бюрі Білого Дому з прем'єр-міністром Японії Нобору Такешіта, який перебуває в З'єднаних Стейтах Америки з офіційною візитою. Головну увагу під час розмови було приділено справам економічної співпраці ЗСА з Японією. Для цього потрібно в першу чергу привернути вартість американського доляра, який становить тверду валюту на міжнародних ринках. Обидва керівники застановлялися також над проблемами оборони своїх країн. Японія погодилася збільшити свій вклад в оборону країни, а ЗСА пообіцяли доставити Японії більше природного газу з Аляски, що зменшить залежність Японії від достав нафтової ропи з країн Перської затоки.

У СЕРЕДУ, 13-ГО СІЧНЯ Ц.Р., міністер закордонних справ Західньої Німеччини Ганс Дітріх Ґеншер закінчив чотириденну офіційну візиту в Польській Народній Республіці. Виступаючи перед від'їздом з Варшави до Бонну на пресовій конференції, Ґеншер заявив кореспондентам, що у ФРН спеціяльна комісія приготовляє поїздку до Польщі канцлера уряду Гельумта Коля. В тій справі до Німеччини полетів уповноважений польського уряду Маріян Ожеховскі, який спільно з німецькими представниками працюватиме над пляном поїздки і темою розмов. Під час свого перебування в Польщі Ґеншер прийняв в приміщенні західньонімецької амбасади керівника підпільної „Солідарности" Леха Валенсу. Перед розмовою з Валенсою, міністер поклав квіти на могилі замордованого працівниками державної служби беспеки священика Єжи Попелюшка.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ПРОТЕСТИ Уряду З'єднаних Стейтів Америки і багатьох інших країн, Ізраїль депортував чотирьох палестинців, обвинувачених в організації заколотів, які тривають по сьогоднішній день, до Ливану. Ливан, очевидно, формально не погодився взяти виселених палестинців, але ізраїльтяни вивезли їх до південної частини Ливану на військовому гелікоптері і скинули два кілометри від містечка Хасбай. Усі чотири палестинці це колишні мешканці окупованих Ізраїлем арабських земель в районі Гази на західньому березі ріки Йордан. Напередодні депортації представник Білого Дому Марлін Фіцвотер заявив, що такими методами Ізраїль не припинить заколотів на окупованих землях і що тільки шляхом переговорів можна привернути спокій і справедливу розв'язку для місцевого населення, яке має право на власну самоуправу.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Спотворювання історії

У Ню Йорку виходить тижневик — газета „Вілледж Войс", який спеціялізується в антиукраїнських пасквілях. У числі цього часопису з 12-го січня ц.р. появилася там довжелезна, на п'ять сторінок, стаття Джека Коплона, що його цей часопис, мабуть, вважає за спеца від українських справ. Стаття п.з. „У пошукуванні за совєтським голокостом" є саламахою із десятками прізвищ і десятком заторкнутих подій та проблем, а все те у точно такому стилі, як „Вісті з України". Коли б перекласти цю статтю на російську мову, вона могла б сміливо появитися у московській „Правді" — хоч теж невідомо, чи в теперішній атмосфері „гласности" „Правда" захотіла б друкувати пасквільні тиради.

Головний приціп цієї статті — заперечування, наче би Великий голод в Україні зорганізувала Москва, як акцію на винищення середньо-заможньої селянської верстви. Стаття особливо атакує і заперечує твір Роберта Конквеста „Жнива смутку", причому автор зачепив і Український Народний Союз за те, що він допоміг своїми фондами до появи цього твору. При цій нагоді автор не поминув і „Свободи", якій причепив латку „дуже правого" часопису, який сприяв нацизмові. З очах автора цього пасквільного „ґуляшу" взагалі всі українці — це націоналісти, в неґативному сенсі цього слова, причому український націоналізм утотожнений із фашизмом. Навіть Комітет Українців Канади — суто громадська організація канадських громадян українського роду, — це фашистська організація, по-фашистськи споріднена з Світовим Конґресом Вільних Українців.

Ясна річ, що Джефф Коплон ні словечком не згадує Лазаря Каґановіча і його ролі в режисурі голодової катастрофи 30-их років. Він, автор цієї статті в „Вілледж Войс", переплюнув самого генерального секретаря компартії СССР Міхаїла Ґорбачова, бо той у своїй тригодинній промові на ювілею СССР, признавши правильність існування колгоспної системи, натаврував „методи" примусового заведення колгоспів, чим виразно натякнув на голодову облогу в Україні, свідомо і пляново зорганізованої і переведеної Москвою із покористуванням у її реалізації згаданим уже ставленником в Україні Лазарем Каґановічем. А недавно В. Щербицький вжив слово „голод" у своїй промові.

Жидівські діячі закидають українцям гуртом антисемітизм. В Україні ніколи не було расового чи національного антисемітизму. Був антисемітизм на суто економічному тлі і такий жидівський історик, як Ліпплер признає, що жиди, пішовши на Правобережжі масово на послуги панівній польській шляхті, аж до цього ступеня, що мали ключі від церков (пісня „Їде, їде Зельман") спричинили той антисемітизм, який проявився за Хмельницького у 1648 році. Ніхто з українських істориків і публіцистів не виправдував і не виправдує тодішнього антижидівського вибуху. Але ніщо не діється без причини і причиною тодішнього нещастя жидів були тільки вони самі. Були розумні, поважні, світлі постаті в жидівському суспільстві, як Жаботинський, Ґольдельман, Красний, Марґолін, Ґрінбавм, Інслер і багато інших, які визнавали конечність орієнтації на український нарід, серед якого живуть жиди, а не на окупаційну державу, яка веде асиміляційну політику і супроти українців і жидів. Були жидівські одиниці і в Українській Галицькій Армії. У Совєтському Союзі найвидатніші державно-партійні становища все ще займають жиди із зросійщеними прізвищами, як ось президент СССР Андрей Ґромико, син Ісаака Каца, чи генсекретар компартії України Щербицький, жидівського роду з Дніпропетровська. Але жиди в СССР теж не мають права на свобідний виїзд, і донедавна мали і все ще мають лише одну синагогу в Москві без права релігійного навчання. Простий глузд диктує шукати спільного фронту з українцями. Але такий фронт не є в інтересі Москви. В її інтересі є розсварювати народи СССР. В інтересі Москви є під'юджувати українців проти поляків і жидів, а жидів теж супроти українців. Такі часописи як „Вілледж Войс" із статтями Коплона мусять обурювати український загал. Цей автор, мабуть, не тільки злочин супроти історичної правди, але й глибока образа супроти українців. Чи він пише свої лайливі пасквільні еляборати з власної волі і переконання чи на замовлення — не грає ролі. Вони є злонаміреним спотворенням історії.

Ярослав Курдидик

СЛОВЕСНІСТЬ І ДІЙСНІСТЬ В ІЗРАЇЛІ

Перегляньте міжнародну пресу і прислухайтеся уважливіше до радіо і телевізійних мовлень, а тоді напевно погодитися із цими завваженнями, що їх дуже влучно характеризують деякі коментатори: Якщо, мовляв, ви маєте на увазі довідатися дещо точніше про те, що проходить і діється на окупованих тепер територіях Ізраїля, ви примушені будете слідкувати за „окремою словесністю", якою послуговуються обидві сторони.

Ця словесність, а не додаток ще й окреме „назовництво" — може найточніше віддзеркалюють дійсну причину ненависти і завзятости сучасних зударів між ізраїльтянами і палестинцями. І ця емоційна напруженість відноситься в однаковій мірі до західнього берегу Йордану, до смуги Ґази, чи навіть теж і до Єрусалиму. Постійні кореспонденти з цього обширу, а між ними вельми талановитий журналіст Д. Фишер з „Лос Анджелес Тайму" дуже слушно завважує, що коли будь-хто вислухає точнісько обидві сторони — тоді й побачить, що, мовляв, „правда лежить якраз по самій середині"..

Арґументаційна стратегія обидвох сторін базується на цьому, щоб у громадську опінію просунути і там закріпити ментальність свого погляду. Прицьому, однак, теж виявляється, що чимало політиків не всилі позбутися т. зв. традиційних табу і ніяк не враховують, що в сучасній добі прискорених змін, вони, оці „політичні табу" — приносять більше шкоди, як добра.

Безсторонні звітоздавці, що провели опити між студентами Ісламського університету в Ґазі, як теж і між мешканцями Західнього берега Йордану постійно підкреслюють і наголошують, що найприкріше в усьому, це взаємодіюча і ненависна непоступливість у признанні леґітимности на теперішніх окупованих Ізраїлем територіях — одних одними. Ось для прикладу: в Ізраїлі прийнявся такий звичай, що там не говорять ніколи про окремішність палестинців, а тільки завжди, як про арабів. Як що ж, однак, іноді згадується у пресі про палестинців — то лише, як про „палестинських терористів". Це саме слід відмітити, що і палестинці не хочуть себе примусити і заставити, щоб усіх мешканців Ізраїля називати „ізраїльтянами". Тут вони всіх разом, без виїмків, називають „жидами".

Коли про цю нехіть у правдивому назовництві — кореспонденти запитували у палестинців, вони мали на це зовсім просту відповідь: — „Коли, — казали, — палестинці в Ізраїлі не хочуть признати нашої національности — то чому ми — маємо признавати їхню?... Як що ж ми говоримо про жидів, то ми завжди маємо на увазі, що всі жиди в цілому світі є проти нас!

Є теж дуже помітні розбіжності у назовництві у сучасній хвилі неспокоїв і зударів, що в них уже загинуло біля 30, понад 200 поранено і майже 3,000 було заарештованих і їх запроторено до окремих охоронюваних таборів Палестинців називать ці теперішні розрухи — „резистантським рухом", „місцевим повстанням", або просто „повстанням". Зате в Ізраїлі для злагіднення сучасних зударів перед світом — їх називається „протестами безладдя", або хаотичними публічними заколотами".

Загальновідомий воєнний теоретик, французький полковник К. Ю. Дю Пік каже, що ведення будь-якого виду воєнних проявів, мають одне їм спільне і питоме: Вони ніколи не є непорушними і незмінними, а якраз навпаки, вони змінюються постійно в залежності до вимог і обставин. На основі цих тверджень Піка, що палестинці вибрали за потайною порадою Проводу Арабської Ліґи, доволі „гнучкий плян". Або уточнюючи, щоб обновленням теперішніх розрухів не іти цими „самими дорогами і відомою формою"..

Це і було головною причиною, що за 20 років не було ніяких поправ, ані змін. Ізраїльська адміністрація називає смугу Ґази і Західній беріг Йордану, як „адміністративні території", а всіх палестинців називають „льокальними мешканцями", навіть, якщо між ними є вбиті, ранені, чи полонені. Прем'єр Їцак Шамір і міністер оборони Рабін, заявляють постійно перед закордонними речниками і кореспондентами, що взагалі немає потреби говорити про будь-яку спонтанну і поважну причину, щоби сучасні безпорядки на „адміністративних територіях Ізраїля", назвати загрозливими. А якщо ж і були деякі хвилеві хаос і безладдя, то вони були інспіровані та заініційовані терористичними організаціями із -за кордону. Про які тут ідеться терористичні організації, вищезгадані представники — не сказали.

А назакінчення, цитуємо голос чільного щоденника Ізраїля „Гаарец": — „Ми мали оце минулого тижня передсмак того, яке життя готове бути у 'Великому Ізраїлі'" — пише у своїй вступній статті цей часопис. Це був передсмак цивільної війни. На основі цього досвіду, нехай кожний буде у спромозі уявити собі і зрозуміти, чи такого виду життя слід прийняти, чи може, — якщо ми є в належній силі — відкинути"...

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про хандру, що приходить після свят

Кажіть, що хочете, але здається таки кожного з нас огортає — у меншій або більшій мірі — „хандра" після того довгого періоду підготови і святкування Різдва та Нового Року.

Вона розпочинається з днем, коли ви побачите на розі однієї з вулиць, якими щоденно проходите, викинену на смітник ялинку, і зростає із кожним погаслим різдвяним світлом, що досі допомагало вам роз'яснити темінь зимових ночей.

В американсьму говорі цей настрій називають „синім" („blue") і про нього пишуть та говорять багато як про свого роду недугу, що її стараються лікувати різними способами. Отож, роїться тепер усюди від порад, що нам усім робити, щоб не піддатися посвяточній депресії. Починається від реклям поїздок на південь, там де тепер сонце і тепло, але тому, що ця метода доступна лише тим, які мають подостатком грошей, усі шукають за простішими способами позбутися кепських настроїв. Багато пишеться про дію ясного світла, про вплив приємного товариства, про легку відживу, повну вітамін і навіть про добру книжку, що може відогнати сумні думки.

Дивна є людська вдача. Замість згадувати приємно щойно проминулий радісний святочний час — ми легко попадаємо у депресію, песимізм, сум, а то й замикаємося у чотирьох стінах і не хочемо про нікого і нічого знати. Чому так скоро забуваємо гарні переживання? Чому спомини мусять бути доконче сантиментально - сумні? Чи не вміємо грітися у їхньому теплі, у тому, що принесло нам радість, що принесло любов і прихильність?

Ось, наприклад, майже кожний з нас після тутешнього звичаю збирає усі святочні картки з побажаннями. Вони стоять на видному місці, або повішені на шнурочках прикрашують наші хати. Але приходить момент коли їх враз з ялинкою та іншими святочними реквізитами треба сховати або викинути. І тоді хіба найкращий лік на нашу хандру, коли здіймаючи ці карточки, найдемо час їх ще раз перечитати.

Між ними поруч тих дуже лаконічних, на яких лише видніє підпис цього, хто їх висилає, є багато таких, де наші близькі з родини чи приятелів написали теплі, добрі, прихильні слова для нас. Чи може бути краще почуття, як читати тепер їх знову і радіти тим, що в тих побажаннях стільки прихильности і любови?

З подібними почуттями можна підходити також до сумного зайняття „розбирання" ялинки і заховання усіх її прикрас. Якщо маєте так як ми десятки прикрас, що призбиралися впродовж років, то немає нічого приємнішого пригадувати їхню історію, тримаючи їх ще раз у руках. Ось ми зі зворушенням здіймали тепер три однакові ангелики із медяникового тіста домашньої роботи де на задній стороні виписані кольоровим олівцем імена внуків із датою 1984 року. Ось пішов обережно до пачки „український" кльовн із видутої шкаралупи яйця із шапкою з блискучого паперу. Йому вже тридцять років, і тепер вже ніхто таких не робить. А ми пригадуємо добре, як подарувала нам його знайома дівчинка-юначка, сьогодні вже мати дорослих дітей. А там із-за галузки виглянув малий ангелик штудерно зліплений із різного роду макаронів, що його виконали вправні руки найстаршого внука. І так майже з кожною іграшкою-прикрасою зв'язаний якийсь спомин; за кожною із них стоїть жива людина.

Усе це творить наше життя, надає йому значення, передає йому красу, спонукує до зацікавлення навіть хвилинами, що їх нам приносить будень. Тому не піддаваймося посвяточній хандрі і не сумуймо, що радісне Різдво і Новий Рік проминули, а перед нами сіра, безнадійна буденщина. Шукаймо в цій обниженій температурі настроїв за тими дрібними цінностями, що можуть нас загріти, навіть коли довкола сніг, мороз, а небо скупе на теплі соняшні проміння.

О—КА

Анна Білик

ПРО ЩО КОНФЕРЕНЦІЯ МОВЧАЛА

I.

Останнім часом українська газета „Нове життя", що появляється у Пряшеві, на Східній Словаччині, приносить виступи з промов делегатів на XI конференції Культурного союзу українських трудящих Чехо-Словаччини — КСУТ. Хоч конференція відбулася 13-го й 14-го листопада, але на зразок партійних з'їздів, про неї говорили вже далеко перед початком, а говорять і після закінчення. Ціла газета з 20-го листопада присвячена XI конференції.

Культурний союз українських трудящих Чехо-Словаччини — це культурна організація української етнічної людности, що проживає на території Східньої Словаччини та всієї республіки. Існує ця культурна організація від 1-го липня 1951 року. Вона повинна була замінити Українську Народну Раду Пряшівщини, яка існувала від 1-го березня 1945 року до 1950 року, коли її було ліквідовано. Українська Народна Рада Пряшівщини — УНРП існувала як репрезентативний орган української людности в ділянках політики, економіки й культури. Вона зробила багато корисного для війною знищених українських сіл і міст, при організації шкіл, культури і охорони здоров'я.

Післявоєнний демократичний уряд Чехо-Словаччини не наважився займати українців і УНРП залишилась визнаним органом щодо економічних і політичних питань на Пряшівщині. Після приходу до влади комуністів в лютому 1948 року, змінилась і національна політика в Чехо-Словаччині. Не зважаючи на те, що Українську Народну Раду Пряшівщини створили делегати з усіх українських сіл Пряшівщини, Комуністична партія Чехо-Словаччини ліквідувала її 1950 року, залишивши українське населення без будь-якої організації. Партійні й державні чинники обіцяли українцям замість УНРП різні вигоди, яких вони даремно чекали. Тривало понад рік від ліквідації УНРП, коли для українців-русинів заснували Культурний союз українських трудящих, завданням якого стало вводити в життя і пропагувати постанови Комуністичної партії Чехо-Словаччини. Всі конференції, які відбувались кожних три роки, проходили під суворим доглядом партії, яка завжди висувала свого кандидата на посаду першого секретаря ЦК КСУТ. Беручи під увагу „гласність" та „перебудову", про які так багато говориться в СССР, українська людність Пряшівщини очікувала, що дещо більш одверто можна буде говорити й про проблеми української етнічної частини на XI конференції КСУТ. Та сподівання не здійснились, коли зачитав звітну доповідь перший секретар ЦК КСУТ Іван Панчур. Доповідач, мов запрограмований, почав свій звіт з Великої жовтневої революції, потім пояснив, що „КСУТ є послідовним реалізатором політики КПЧ" і підтвердив, що „Пропаганда та агітація в умовах КСУТ була і є складовою частиною культурно-виховної діяльності КСУТ. Її ми вели в дусі постанов вищих партійних організацій". („Нове життя", 20-го листопада 1987, 3). Та хоч які великі успіхи були, але перший секретар змушений був признатися: „що діяльність Культурного союзу українських трудящих, установ культури, які покликані обслуговувати українське населення, мало пропагується в чехо-словацьких газетах, радіо і телебаченні. На це вказувала і X конференція КСУТ, на якій прозвучали домагання про утворення в Чехо-Словацькому телебаченні віконця для українців. Це питання досі не дорішене". (стор. 3).

Цікавою й критичною була звітна доповідь Івана Панчури, коли він заговорив про факти. В розділі „Без мови і школи не буде й культури" доповідач також розпочав з партійного з'їзду і його мудрої політики, але потім таки признався, що: „Останніми роками у системі нашої школи — у всіх її типах і ступенях — дійшло до негативних змін в тому розумінні, що небезпечно звузилося вивчення рідної мови та навчання основ інших дисциплін на рідній мові. На цю небезпеку і загрозу для дальшого культурного розвитку українців у ЧССР указують такі факти: якщо у 1950 році в округах Східньої Словаччини, де переважно живуть русини-українці, нараховувалися 284 українські школи, з того 266 основних, 14 громадянських, 3 гімназії та одна торговельна академія, то уже в 1962 році наведена кількість шкіл знизилася на 109, у яких навчалося понад 10,000 дітей. У 1986 році у Східньословацькому краю нараховувалося тільки 22 основні школи з українською мовою навчання, з того 14 повноорганізованих і 8 малокласних шкіл, у яких навчалося приблизно 1,500 учнів. В цьому зниженні кількости українських шкіл допомогла у багатьох випадках їх механічна інтеграція, що відбулась кілька років тому. Однією з причин такої незадовільної ситуації в нашому національному шкільництві є, на нашу думку, неправильний принцип, який виник і практикується у нас з 60-их років. У смислі цього принципу батьки мають необмежене право вибирати навчальну мову для своїх дітей у школі. Цей принцип на практиці веде до ліквідації національної школи у сільських та міських місцевостях, де компактно живуть русини-українці, не говорячи вже про те, що у змішаних українсько-словацьких населених пунктах навчанню рідної мови, в даному разі української мови, приділяється дуже мало уваги. Таку практику треба вважати сумнівною, крім іншого й тому, що ніхто не дає батькам право заборонити своїм дітям вивчати, скажімо, математику, фізику, чи якийсь інший предмет" (стор. 5).

(Закінчення на стор. 4)

Ганна Черінь

Щастя зустрічі

Аллі К.

На пероні мами і доні,
На пероні очі бездонні,
Що шукають одне обличчя
Серед цілого моря очей.
Це обличчя, сіре від пилу,
Цю посмішку, стомлено милу,
Ні за місяці, ні за сторіччя
Забути не можна ачей.
Щастя бути зустрінутим щиро
На чужім, непривітнім пероні,
Щастя стиснути в шумнім вирі
Дорогі і теплі долоні.

(Із збірки поезій „Вагонетки")

Роман Кухар

ДЕЩО ПРО МИТАРСТВА ЕКСПЕДИЦІЇ ДО ПІВДЕННОГО БІГУНА

Кінцева стадія твердої боротьби за осягнення південного бігуна між обидвома видатними суперниками за тієї міри пожаданий трофей — норвежцем Роальдом Амундзеном та англійцем Робертом Фальконом Скотом, належить до найбільш драматичних подій на шляху змагань людини відкрити й освоїти невідомі ще терени й закутки землі. Лавр перемоги в отих фатальних перегонах, що тримали своєчасно в напруженні увагу світової преси кому бути першим на південному бігуні, добув остаточно більш досвідчений в арктичному мореплаванні й безоглядніший у своїх засобах Амундзен, оздобивши зі своїми супутниками плавби й подорожі льодовими просторами південний бігун норвезьким прапором 16-го грудня 1911 року. Щойно місяць згодом, 17-го січня 1912 року, довелось і експедиційній п'ятці британських дослідників, командора Скота, лікаря Вілсона, капітана кавалерії Овтіса, офіцерів Еванса і Боверса, станути теж на бігуні, якщо лиш представникам другої з черги нації.

Проте в поворотній дорозі, за найсуворіших кліматичних умов, при денній температурі здебільш сорока ступенів нижче зера, вичерпані волоченням саней, недоїданням, безсонністю, нестачею пального й несподіваним засиллям негоди в підбігуновій смузі — Скот і побратими поплатились життям за свій подвиг. Їхні замерзлі тіла, збережені в добре заякореному наметі на останньому постої трагічної мандрівки, найшли місяці після їхнього загину. Записна книга, яку послідовно провадив капітан Скот, указує на повсякчасні труднощі, нестатки й геройські зусилля новітніх арґонавтів, що досягають епічних розмірів. До них належить і акт самопожертви недужого капітана Овтіса, що свідомо покинув захист шатра на ночівлі, вийшовши на певну смерть у нічну бурхливу заметіль, аби не спинювати своєю неміччю поворотньої подорожі своїх співдрузів долі. А ще до того помер від виснаження й заморозі дужий, як ведмідь, офіцер Еванс. Про лицарську поставу й загин Роберта Скота з товаришами списано багато літератури досі. Проте, з перспективи трьох чвертей сторіччя від того часу, бачимо спроби переоцінки всієї події. Був це акт геройства, чи брак відповідальности та здорового глузду? Велике досягнення цивілізації, чи пустий гін заспокоїти людську амбіцію?

І так Ролянд Гантфорд у своєму детальному звіті п.з. „Останнє місце на землі" „Ню Йорк Таймс, Атенеум, 1985, ось як підсумовує подію: „Скот і Амундзен хотіли бути першими на бігуні. Амудзен виграв змагання, а Скот став героєм." У своїй обширній книзі Гантфорд розвінчує міт про геройство, зокрема з боку Скота, зводячи епохальне експедиційне відкриття обидвох до прозаїчного позему особистої конкуренції, в якій переможцем вийшов, уживаючи Дарвінового вислову, „справніший для вижиття". Амундзенові закидає автор перфідність, із якою він вивів дослідні кола й залогу капітана Скота в поле, претендуючи на інший об'єкт своєї експедиційної цілі, аніж південний бігун, куди він неспостережно наближався. Здобуття південного бігуна мало б бути теж єдиною ціллю Скота, дарма що в його офіційних звітах була тільки мова про наукові досліди підбігунового круга. Коли ж нарешті Скот довідався про остаточний плян Амундзенової стратегії в Антарктиці, близькість корабля Амундзена „Фрам" до бігуна пересудила вигляди Скота стати першуном на бігуні.

В цілому, реалістичний підхід сучасного автора до оцінки події з 1912 року наскрізь відмінна від традиційного звеличування давного осягу й його акторів, рівною мірою переможців, як і побитих героїв, що все ж таки впали жертвами на послугах слушної справи — досягнень науки і знання. Амундзена представив іконокляст Гантфорд як скритого, честолюбного індивіда, холодного і неспочутливого до свого суперника Скота. Не то, що не порятував його у критичному положенні, а міг залишити йому дещо з надміру своїх резерв на бігуні, а ще й насміявся над ним, доручаючи Скотові оприлюднити у світі новину про його, Амундзенове першенство, на бігуні. Значить, в оцінці автора, Амудзен вийшов не лицарською, а підступною, зловтішною, людиною. Дісталось і капітанові Скотові за його, начебто, разючі хиби в організації експедиції, незнання терену та природи Антарктики, особисту непрактичність, легковаження життям своїх співтоваришів, а навіть горду асоціяльність і брак провідницького хисту.

До найгостріших закидів Скотові, що мав і причинити загибель у сніговій пустелі всього його гурту, належав би вибір Скотом коней (меншого роду, т. зв. „поні), як тяглову силу, замість собак, на великому просторі арктичного подорожування. На виправдання Скота треба завважити, що він, з етичного погляду, був проти вживання собак — вже використаної тяглової сили, за їжу іншим собакам згодом, коли вони вже стали непридатні до дальшої праці. Таку практику саме рекомендував Амундзен і вона була в загальному вжитку. Скот мав лихий досвід із собаками з попередніх поїздок, тому і наприкінці вибрав сибірських коней, як тяглову силу. Проте вони на місці більш асимільованих до арктичних умов собак, не виправдали себе й почали один по одному вигибати від непосильних трудів у непривичному для себе терені. Тим то й довелось людям натомість запрягати себе до навантажених саней, що значно послабило їхню відпорність і довело в послідовності до кінцевої трагедії.

У зв'язку з ужитком коней у Скотовій експедиції, годиться згадати нашого земляка Антона Омельченка зі

(Закінчення на стор. 3)

СВЯТКУВАННЯ 25-ЛІТТЯ ПАРАФІЇ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ У ФІНІКСІ

В суботу 28-го і в неділю 29-го листопада парафія метрополії у Фініксі, Арізона, була під знаком небуденної і радісної події. В ці дні відбулися урочисті святкування 25-ліття існування парафії з участю Владики Іннокентія, ЧСВВ. В суботу був відслужений Архиєрейський Молебень Тисячоліття в асисті отців д-ра Андрія Микити, Михайла Горошка, Мирослава Олешка, Івана Кротця і пароха православної парафії митрофорного протоєрея Івана Кристюка. Щирими і теплими словами вітав Владику парох о. І. Кротець: „Дякуємо, Преосвященний Владико, що ви приїхали до нас, щоб звеличити наше свято. Ви є нашим дороговказом, нашим учителем". „Приємно мені бути з вами, — відповів Владика. — Дякую за теплі слова, бо не знати коли знову буду з Вами. Для нас, українців, Володимир Великий найбільш заслужений, бо він знайшов Христа Спасителя для нашого народу. Рік цей — це переломова хвилина в житті нашого народу. Завдяки Володимирові Великому ми вже 1000 літ належимо до Христа. Всі святкування будуть мати значення тоді, коли ми перемінимось духово. Христос хоче бути з Вами. Дякуймо Господеві, що маємо Христа. Христос сказав: 'Я є дорога, правда і життя'. Він є нашим Богом, приятелем, бажає нам щастя. Чим більше пізнаємо Його, тим більше будемо Його любити".

О год. 6-ій відбулася зустріч парафіян з Владикою у церковній залі і вечеря, приготовлена церковним Сестрицтвом, котрого головою є Галина Агащук.

Ранком недільного соняшного дня о год. 9:30 Владика Іннокентій вийшов із парафіяльного будинку. В асисті духовенства, процесійним походом, в якому взяли участь латинські священики і Лицарі Колюмба, впроваджено Владику до церкви. При вході достойного гостя вітали хлібом і сіллю Павліна Галій і Омелян Комарницький. Рівночасно діти Стефко Тафт і Наталка Зелена вітали Владику квітами. Парох о. І. Кротець передав йому символічні ключі від церкви, як символ його влади.

Архиєрейську Літургію відправив Владика при співучасті отців: д-ра А. Микити, М. Горошка, М. Олешка, М. Боберського. Діяконував о. І. Кротець. Прикрашена вишивками і китицями квітів церква була заповнена вірними. Панував святочний, радісний настрій. Під час Св. Літургії відбулося урочисте піднесення до гідности крилошан УКЦеркви отців Мирослава Олешка і Михайла Боберського. Після св. Євангелія Владика виголосив знамениту науку, в якій зокрема сказав: „Еміґранти приїхали без сотика, але вони привезли з собою перлину, яку знайшов Володимир Великий — привезли Христа. Батько і мати, виряджаючи дітей у далеку країну на працю, казали: 'Сину, доню, держіться віри'. Не було священиків, не було церков. Вони давали останній цент на будову церкви. Вони писали до Митрополита до рідного краю: 'Владико, пришліть нам священика'. Церква для них була рідною матір'ю. Тішимося, що маєте церкву. Радіємо, що ви закупили нову посілість. Вам потрібно співпраці з о. душпастирем, згоди. Де любов, де мир — там Бог перебуває. В любові, в мирі співпрацюймо. Церква — наша духова мати. Вона дбає про нас у кожній потребі. Церква буде пам'ятати про нас завжди. Ми маємо ширити Христову любов. Тому 1000 років наші предки склали присягу вірности Христові. Сьогодні парафія у Фініксі має відновити присягу Христові". Присутні за Владикою повторили: „Ісусе Христе, ми віримо в Тебе, ми присягаємо Тобі віру і любов. Господи, ми любимо Тебе і св. Церкву. Христе, благослови наш нарід і нашу церкву".

О год. 2-ій по полудні відбувся бенкет у престижевому готелі Фаунтенс Світ. Бенкет відкрив голова церковного комітету інж. Михайло Дидик. Програму вели майстер церемонії о. І. Кротець і Ліда Дидик та Ірена Ванько.

Після спільної молитви Владика благословив трапезу. Потім о. І. Кротець вітав Владику і гостей при головному столі: губернатора стейту Арізона Мікена, о. МекФедена, представника від римо-католицького єпископа О. Браєна, карпато-руського о. Бованковіча з дружиною, о. Андруса, о. крил. М. Олешка, о. крил. А. Микиту, о. крил. М. Боберського, о. М. Горошка, основника парафії, митрофорного протоєрея о. І. Крестюка. Запрошений до слова губернатор Мікем вітав присутніх і при цьому сказав: „Добре бути американцем. Заховуйте свою культуру, віру, то будете сильні у боротьбі за свободу".

Отець І. Кротець відчитав привіти від Блаженнішого Мирослава Івана Любачівського, президента Р. Регена, Митрополита Стефана Сулика, сенатора Джана МекКей, сенатора Деніса МекКонсіні, о. Михайла Колтуцького з Лос Анджелесу, о. М. Колодія. Усні привіти зложили: о. М. Горошко, о. д-р А. Микита, о. крил. М. Олешко, о. крил. М. Боберський, о. монс. МекФеден, о. І. Крестюк. О. І. Кротець вітав представника громади М. Агащука і голову Комітету 1000-ліття інж. В. Чопівського. Культурно-освітній референт Я. Росола зложив привіт від місцевого Відділу УККА, платників Українського

(Закінчення на стор. 4)

БЕНКЕТ В ЧЕСТЬ РОДИНИ ТЕРЕЛІВ

Старанням Товариства „Св. Софія", якого головою є Владика Ізидор, а екзекутивним директором о. д-р Володимир Дацко, і під патронатом централі КУК 2-го грудня 1987 року в просторих залях Рол Йорк Готель в Торонто відбувся харитативний бенкет. Хоч був звичайний буденний день, а квитки вступу 75 долярів від особи, це не перешкодило понад 1000 особам взяти участь і прийти привітати довголітнього в'язня-страдника і оборонця прав катакомбної Української Католицької Церкви в Україні Йосипа Терелю і його дружину Олену.

Бенкет підготовляв діловий комітет під проводом мгра Т. Волошина, до якого входив ряд громадських діячів і який доложив всіх старань, щоб випав він якнайкраще.

Програму бенкету розпочато привітанням гостей — Йосипа Терелю з дружиною вітала краля Комітету Українців Канади Оксана Родак, що в гарних національних строях разом зі своїми подругами вручила гостям квіти і подарунки.

Канадський і український національні гимни під проводом сопрано Іванки Ґець відспівали всі присутні, а голова ділового підготовчого комітету мгр Т. Волошин відкрив бенкет, привітавши численних учасників, почесних гостей і передав дальше ведення програмою Марії Шкомбарі — голові відділу Союзу Українок Канади. Молитву в намірені Св. Отця, Патріярха Мирослава, Української Церкви і народу провів Владика Ізидор.

За головним столом побіч представників українських центральних організацій, як СКВУ, КУК, Централі українців католиків Торонтонської епархії, Т-ва „Св. Софія" та Йосипа Терелі з дружиною ми бачили архиєпископа помічника латинської архидієцезії Альозія Амбровіча, Владику Ізидора, прем'єра Онтаріо Д. Пітерсона, посла федерального парляменту А. Вітра, голову метрополітального Торонто Д. Флина, суддю Онтарійського апеляційного суду Володимира Тарнопольського, митрата І. Татарина, екзекутивного директора Т-ва Св. Софія о. д-ра Володимира Дацка, о. митрата П. Бублика, мгра Т. Волошина, д-ра О. Рудзіка, адв. Б. Долішного, Марту Хомин і інших.

В залі було багато представників майже всіх українських організацій, установ і товариств, священиків, сестер законниць, представників преси, молоді не тільки з Торонто, але й з околиці. Серед присутніх був о. митрат П. Хомин — визначний священик, редактор, якому приближається століття і якого привітали присутні бурхливими оплесками.

З привітами виступили: прем'єр Онтаріо, якого представив о. митрат І. Татарин, а подяку зложила майстер церемонії Марія Шкамбара, вручаючи йому Енциклопедію України. Додатково подружжя Іванусіви вручили прем'єрови недавно видану книжку — люксусове видання Т-ва „Св. Софія" „Українські церкви в руїні".

Владика Ізидор представив архиєпископа Альозія Амбровіча, який спочатку словенською мовою, а опісля англійською побажав Терелям щасливого побуту в Канаді, підкресливши його змагання і терпіння за Українську Церкву в Україні.

Представник православного Митрополита Василія о. митрат П. Бублик зложив гарний привіт від Української Православної Церкви в Канаді.

Голова метрополітального Торонто Д. Флин зложив щирий привіт, підкресливши геройський змаг Терелі в обороні прав Української Церкви з атеїстичним московсько-комуністичним урядом. Д-р О. Рудзік — заступник голови централі КУК вітав Терелів, побажав їм успіхів у дальшій праці для добра нашої церкви і народу.

Суддя апеляційного суду Володимир Тарнопольський представив Йосипа Терелю, підкреслюючи його терпіння і боротьбу за права церкви і народу та покликав його до слова. Йосип Тереля виголосив дуже цікаву доповідь, якої суть випливала з його серця і душі. Він розповів вперше про багато цікавих моментів з праці і боротьби, про свої переслідування й стражданя, а навіть і про те, що атеїстичний уряд пробував „переговорювати", думаючи, що обіцянками зломить дух протесту проти переслідування Української Католицької Церкви. Обіцюючи деякі „блага", ворог хотів, щоб Українська Католицька Церква зареєструвалася. Ми вимагали, каже Тереля, легалізації, бо це одинока розв'язка. Мене викинули з України, правда з родиною, за що я дякую всім, що про це старалися, а зокрема Т-ву „Св. Софія" і Владиці Ізидорові. Я ніби щасливий, але моє серце в Україні, для якої буду жити і працювати по змозі тут, у Канаді. Повстанням з місць і ентузіястичними оплесками подяки довго наповнювались стіни великої залі. Щирі вислови подяки Й. Терелі зложила колишня голова Централі українців католиків Торонтонської епархії Марта Хомин.

У мистецькій частині виступив мішаний хор „Музікус Бортнянський", який під диригентурою свого знаменитого мистецького керівника М. Максимова прекрасно виконав кілька церковних напівів Бортнянського і кілька народних пісень, за що публіка нагородила його довготривалими оплесками.

Опісля Владика Ізидор і о. д-р В. Дацко відзначили кілька осіб за заслуги у праці для церкви і народу, а майстер церемонії Марія Шкамбара коротким словом підсумувала вдалий перебіг програми, подякувала всім, що у якийсь спосіб до цього причинились, побажала родині Терелів найкращих успіхів у дальшій праці та якнайскорше пристосуватись до нових обставин життя у вільній Канаді.

Владика Ізидор коротким словом, молитвою і піснею „Достойно єсть", який відспівала ціла заля учасників, закінчив цей вдалий бенкет-маніфестацію в обороні прав Української Католицької Церкви в Україні, та тих, що ще й далі „караються, але не каються" в тюрмі народів — Московській імперії.

Йосипові Терелі і його родині бажаємо всіх Божих ласк, багато щастя і здоров'я тут, у вільній Канаді, для продовжування, вже в інших обставинах, розпочатої в Україні праці. Будьмо певні, що ми переможемо, бо з нами Бог!

В. Дідюк

Високе відзначення д-ра І. Лисейка

Приємно нам поділитися доброю новиною з українським громадянством, що наш шановний і довголітній оптометрист та громадський діяч д-р Іван Лисейко одержав недавно від губернатора Томсона номінацію до стейтового комітету для екзамінації в оптометрії.

Цю відповідальну посаду отримав д-р Лисейко завдяки своїй всесторонній праці, як теж через впливи наших молодих стейтових політиків, як сенатора Володимира Дудича, репрезентанта Мирона Куляса, губернаторського асистента Левка Казанівського та президента Іллинойської Оптометричної Асоціяції, якої д-р Лисейко є активним членом.

Народився д-р Лисейко 2-го липня 1927 року в селі Михновець на Бойківщині, де закінчив народну школу, а середню освіту здобув вже на еміґрації в Ашафенбурзі. Приїхавши до Америки, спочатку мешкав в Дітройті, де закінчив у 1953 році передмедичні студії у Вейн університеті, а оптометричні студії в Іллинойському коледжі оптометрії в 1956 році, одержавши диплом доктора оптометрії. Того ж самого року одружився з Михайлиною Станґрет, а рік пізніше відкрив приватну практику в українській дільниці Чикаґо, при 2317 Вест Чикаґо евеню, яку провадить по сьогоднішній день.

Крім своєї професійної праці д-р Лисейко багато уділяється в Пласті. Був довголітнім членом Станичної старшини, за що отримав відзначення „св. Юрія" в сріблі в 1981 році. Також був відзначений губернатором Оґілві за добровільну працю і перевірку зору в Кук Кавнті Прізон. Крім цього є він активним членом управи інших українських громадських організацій в Чикаґо, як, наприклад, є другим заступником голови каси „Самопоміч", головою 97-го (пластового) відділу „Провидіння" та головою Української Видавничої Спілки („Самостійна Україна"). Також д-р Лисейко є активний в церковному житті при катедрі св. о. Миколая та свого часу сповняв обов'язки заступника голови батьківського комітету при парафіяльній школі.

Д-р Іван Лисейко

Він часто доповідав та публікував статті про хвороби очей, а також писав на пластові і громадські теми.

В 1986 році мав д-р Лисейко доповідь під час Мирянського конґресу епархії св. о. Миколая на тему „Мирянська праця в парафії й епархії".

Д-р Іван і Михайлина Лисейки мають три гарні дочки, з котрих наймолодша, д-р Ірина, також закінчила оптометричні студії та працює професійно в канцелярії свого батька.

Складаємо д-рові Лисейкові наші щирі гратуляції, побажання доброго здоров'я та успіхів у його професійній і громадській праці.

Д-р Павло Пундій

„Відлітають сірим шнурком"

Це були слова пісні, які сумно залунали в церковній залі католицької церкви Успення Божої Матері в Маямі на Фльориді. 13-го грудня 1987 року о год. 10-ій ранку з'їхалися члени ООЧСУ і ОЖ та члени українського національного хору при УКЦ в Голивуді, а також ближчі і дальші приятелі, щоб віддати пошану і свої молитви у 40-ий день несподіваної смерти св. п. сотника УПА Миколи Василя Ніновського (псевдо Грабенко). Святу Літургію і Панахиду відправив о. парох Стефан Зарічний. Як відомо з часописів, тіло покійного Василя родина перевезла з Маямі до Торонто, де були відправлені похоронні обряди і його тлінні останки спочивають на Упівському цвинтарі на оселі Київ в Оквіл, Онтаріо.

Після Літургії і Панахиди відбулася скромна перекуска, яку підготовили жінки. Імпрезу відкрив голова ООЧСУ Михайло Курман і попросив о. пароха провести молитву. По молитві М. Курман попросив до слова голову УКЦ в Голивуді Романа Балабана, який в кількох словах згадав про працю покійного, який, будучи в стані слабого здоров'я, старався дальше виконувати обов'язки. Опісля М. Курман прочитав біографію, а також згадав пройдений життєвий шлях покійного, який був вкритий тернями. Надя Мудрейко прочитала вірш Івана Сандула під назвою „Поклик" на вічну пам'ять Василеві, і це було дуже зворушливо.

Опісля Манойленко і Василь Вільчинський подали свої спомини про пережиття з покійним в часі воєнної хуртовини, а також про останні хвилини його життя в Маямі.

Замість квітів на могилу покійного Василя була переведена збірка на видання Літопису УПА, яка дала у висліді 427 долярів. До неї була долучена ще сума 100 долярів, яку подарували сини Маркіян і Андрій в пам'ять про покійного батька. Усім жертводавцям, а також тим, які причинилися до підготовки цього свята велике спасибі.

Молитвою і відспіванням стрілецької пісні „Видиш, брате мій" закінчено поминки по св. п. Василеві Ніновському — „Грабенко", сотникові УПА.

Віра Дубас

Дещо про митарство...

(Закінчення зі стор. 2)

Зеленого Клину, що брав участь у здобуванні південного бігуна в компанії Скота. Тут назначено йому нагляд над конями, а притому виявився він майстром на всі руки, як видно із світлини Понтінґа, фотографа Скотової експедиції; Омельченко тут займається постриженням волосся іншого учасника експедиції. Антін Омельченко в той час був молодою людиною здорового розуму й, фахівець-вершник, нащадок козацького роду, мав свої застереження щодо вибору для експедиції не найкращих для тієї цілі коней із Владивостоку, проте протестувати не бажав і виконував свої обов'язки бездоганно повсякчас. Разом з багатьома іншими учасниками експедиції зберіг і він своє життя лиш тому, що на останньому етапі підходів до бігуна змагалась виключно п'ятка Скотового вужчого гурту, аж до самого гіркого кінця. На Скота й його друзів випала тепер багатогранна роля дослідників, розвідників-лещатарів і тяглої сили, водночас. Подвиг її в історії відкриття „останнього місця на землі" й особисті прояви геройства у здійсненні тієї піднеслої цілі таки незаперечні, без уваги на критичний підхід сучасників. До речі, Амундзена теж не минула передчасна смерть дослідника Антарктики. В 1928 році, під час розшуків за своїм колишнім супутником арктичних екскурсій, генералом італійської авіяції, Умбертом Нобіле, Амундзен пропав безвісно й лиш після довшого часу знайшли останки з його розбитого літака. Таким чином Амундзен реабілітував себе з неслави непричасного егоцентрика в долі капітана Роберта Скота й його друзів.

УНСОЮЗ ВИПЛАТИТЬ...

(Закінчення зі стор. 1)

В Рекордовому відділі, який вже працює з новими клясами, новими грамотами та всіми змінами в забезпеченні УНСоюзу, проходить рівночасно праця над компюторизацією діловодства під проводом фахівця цього діла Ярослава Томоруга. В дану пору Рекордовий відділ працює в неповному складі, тому що відійшли у звітовому часі три службовики на заслужену пенсію. В пошукуванні нових службовиків користуємось також оголошеннями в нашій пресі.

Заступниця головного предсідника Г. Пашен інформувала про свою участь в Крайовому братському конгресі в Чикаґо, про участь в семінарі в тому ж місті в справах нових кляс забезпечення, у посвяченні української православної церкви св. Андрея в Блумінгдейлі та про її співпрацю з Олександрою Мудрою у підготові статті про УНСоюз в Чикаго до запланованої публікації з нагоди Тисячоліття.

Головний директор для Канади мгр І. Геврик також поінформував про свою участь у різних імпрезах — від нарад СКВУ до участи у святкуваннях 75-річчя Пласту та про його многогранну діяльність у різних організаціях і установах крайового і льокального рівнів. В 1987 році мгр Геврик зорганізував 16 нових членів на суму 48.000 дол. — всі вивінувальні грамоти.

Заступник головного предсідника також звітував про свої подорожі, включно з подорожжю до Риму та участь в з'їзді католицьких мирян, про його участь у освітніх семінарах для американських учителів про Великий голод в Україні в 1932-33 роках, про його активність в громаді в Чикаго та про його публіцистичну діяльність.

Закінчив серію звітів д-р І. Флис, зосереджуючись спершу на його репрезентативних функціях та участь в громадських установах, а відтак переходячи до суто союзових справ.

На Союзівці плянується будова приміщень для робітників за плянами арх. Мирослава Січинського. Кошти такої будівлі передбачається на 375.000 дол., в яких то рамках працює архітект. При будові своїми порадами служить також колишній управитель Союзівки і головний радний Володимир Квас.

Обширно звітував головний предсідник про серію семінарів, які відбулись осінню 1987 року в Округах з участю його головного касира У. Дячук і головного секретаря В. Сохана. Семінари виявились корисними і причиняться до кращих організаційних здобутків в майбутньому, як показали осінні місяці.

Головний предсідник зреасумував писемний звіт координатора братської діяльности Андрія Воробця.

Також в подробицях інформував д-р Флис про Відділ продажу забезпечення, з якого відійшов 24-го грудня Генрі Флойд. Два продавці забезпечення Микола Бойко і Михайло Степина працюють. Екзекутива перевіряє нових кандидатів і постійно пошукує інших. Як вже раніше головний предсідник казав, Відділ продажу є тяжко зорганізувати, але цей мандат двох останніх конвенцій мусимо старатись виконати якнайкраще.

Дату річних нарад Головного Уряду на Союзівці встановлено на 9, 10 і 11-го червня ц.р., а Стипендійної комісії на 8-го червня.

Серед різних справ підтверджено ще раз, що наради Екзекутиви відбувались принаймні чотири рази в році, а на пропозицію мгра Геврика рішено присвятити наступне засідання майже всеціло справам Канадського Представництва.

З метою дальшої підтримки учительських семінарів щодо навчання про Великий голод рішено видрукувати ще 1.000 навчальних матеріялів.

Вичерпавши порядок нарад, головний предсідник д-р Флис закрив наради, а учасники обмінялись побажаннями успіхів в Новому Році.

СОВЄТСЬКИЙ ЖУРНАЛ „НОВИЙ МІР" у числі за січень 1988 рік розпочав друкувати частини з роману письменника Боріса Пастернака „Доктор Живаго", який в 1950-их роках появився за кордоном, викликавши в СССР хвилю переслідувань письменника і його родини. В 1958 році Б. Пастернак отримав Нобелівську премію з літератури за цей роман, але Москва не дозволила письменникові особисто поїхати до Стокгольму і відібрати признану йому нагороду. Під тиском влади Пастернак був змушений відмовитись від признаної йому Нобелівської премії, але не зважаючи на те, його викинули із Спілки письменників СССР і в 1960 році він помер у великій нужді.

Повідомляємо Рідних та Знайомих, що 1-го січня 1988 р. відійшла від нас у Вічність у Воррен, Мишиґен

бл. п. ЄЛИСАВЕТА МАДИЧ

Похорон та запечатання домовини відбулося на Українському Національному Цвинтарі в ЗСА, 4111 Пенсильвенія Авеню, П. С. Вашінґтон, Д. К. 20746 1-301-568-0630 6-го січня 1988 р.

В глибокому смутку:
Син — ВОЛОДИМИР МАДИЧ з родиною
Дочка — АННА БЛІЧАР з родиною

With sorrow we announce the death of our MOTHER and GRANDMOTHER

EUDOKIA BORYSIUK

on Wednesday, January 6, 1988, at her residence in Philadelphia in her 73rd year

PARASTAS services were held Sunday afternoon, January 10, 1988, at the Nasevich Funeral Home, at 4 P.M. Panakhyda was sung Monday morning, January 11, 1988, at St. Mary's Protectress Ukrainian Orthodox Church, Philadelphia. Burial was in St. Andrew's Ukrainian Orthodox Cemetery, South Bound Brook, New Jersey.

Sadly missed by:
EUGENIA ORLIK — daughter and RICHARD
JENAVIEVE and JOSANNA ORLIK — granddaughters
MARIA KNAPP — daughter and DAVID
ALLISON, DAWN, DAVID JR. and DANIELLE KNAPP — grandchildren.

ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ ЗАСЛУЖЕНОГО ДУШПАСТИРЯ

В неділю, 29-го листопада заходами Апостольської Екзархії в Мюнхені відбулося урочисте відзначення 50-річчя священства заслуженого душпастиря нашого обряду німецької національности о. архимандрита чину оо. Студитів Йосифа Івана Петерса. Ювілят відслужив у катедральному храмі св. Андрія і Покрови Пресвятої Богородиці торжественну Св. Літургію в співслуженні о. М. Молчка, який виголосив присвячену ювілятові проповідь. До Св. Літургії співав чоловічий хор „Україна".

Після Літургії слово взяв отець ювіляр. Він висловив радість, що Господь дозволив йому святкувати золотий ювілей священства. Від часів своїх богословських студій він цікавився східнім обрядом, а своє рішення стати українським ієромонахом він завдячує Великому Митрополитові, Слузі Божому Андреєві Шептицькому, який зробив на нього непроминаючи враження і якого він подивляв ціле життя, як світлу постать Східньої Церкви.

Після Богослуження отець ювіляр запросив усіх мирян на святочну трапезу у парохіяльній залі, яку відкрив привітанням гостей о. М. Молчко та відчитав гратуляційного листа Владики Платона, який був перешкоджений взяти участь у ювілейному святі. Потім двоє школярів вручили ювілятові квіти. Оксана Луців і Мар'яна Ситник відспівали у супроводі гітари релігійну пісню „Під твій покров". Привітання на честь ювіляра виголосив колишній професор історії університету в Акрон (ЗСА), тепер професор-гість університету в Гайдельберзі Теодор Мацьків, з якого ми довідалися про життєвий шлях ювілята.

Отець Йосиф (чернече ім'я Іван) Петерс народився 28-го лютого 1905 року у Зідліґгаузені у Вестфалії. Після іспиту зрілости записався у 1928 році на філософічний факультет Лювенського університету в Бельгії, де студіював філософію й історію. Відчувши духовне покликання, переїхав по році студій до Мюнхену і за суґестією тодішнього кардинала Фаульгабера записався в колегії св. Андрея при мюнхенському університеті на філософсько-богословський факультет. По п'ятирічних студіях склав державний іспит з теології і влітку 1933 року відбув студійну подорож до Пряшева, Ужгороду і до Львова, бажаючи відвідати Митрополита Андрея, який у тому часі перебував у своїй літній резиденції в Підлютому. Отець Петерс цим не зражується і їде до Підлютого, зустрічає Митрополита, який намовляє його поїхати до Лаври оо. Студитів в Угневі. Угнів зробив на Петерса велике враження і він рішається вступити до монастиря, де після чотирьох років, 4-го жовтня 1937 року складає чернечі обіти, а 21-го листопада того ж року приймає ієромонаше рукоположення від Митрополита Андрея, а брат Митрополита о. протоігумен цього чину, Климентій, іменує о. Петерса ігуменом і доручає йому вести у Львові бібліотеку чину у Студіоні. 1939 року польський уряд наказує о. Петерсові опустити Польщу і Митрополит висилає його до Відня на душпастиря при церкві св. Варвари.

Після закінчення війни з Польщею у 1939 році отець Петерс переїжджає до Кракова, де працює як зв'язковий між Греко-католицькою Церквою і урядом генерального губернатора, а після 1941 року часто відвідує Львів, де також сповняє функції зв'язкового між українським єпископатом, генерал-губернаторством і папським нунцієм у Берліні монс. Орсеніго.

Отець Петерс полагоджує справи платень для українського духовенства, дотацій для духовних семінарій, заступається за українських в'язнів, помагає засланим на примусові роботи до Німеччини та їхнім душпастирям.

Митрополит Андрей і УКЦ організували під нацистською окупацією акцію оборони переслідуваних, у тому числі й жидів. Отець Петерс перевозив листи Митрополита з протестом проти нацистського терору і убивств до Берліну, за що попав у конфлікт з гестапом, яке 11-го грудня 1942 року арештувало його і під закидом коляборації з ворогами держави вкинуло до кацету у Дахау, де отець ювілят просидів у бараку для німецьких священиків ч. 26 до кінця війни.

Після звільнення американцями отець Петерс повернувся до рідної Вестфалії й працював знову як душпастир українців. В Буке організував монастир для оо. Студитів, а у Крефельді — приміщення для церкви, монастиря і старечого дому втягнувши до адміністрації німців, бо не було досить фахово вишколених українців, та й німецькі чинники давали на цю ціль свої урядові дотації. Він брав активну участь в українському організованому житті.

У Ксантені, у Північній Німеччині, організував завдяки своїм зв'язкам з урядовими чинниками першу клясу української гімназії, яка налічувала 26 учнів, однак через відхід багатьох до малої семінарії в Римі не вдалося її вдержати. Об'їздив існуючі ще табори скитальців, ініціював суботні школи, відвідував хворих і безпомічних, несучи їм моральну і матеріяльну поміч без різниці віроісповідання. Як ревний душпастир відправляв по неділях нераз три Служби Божі у трьох різних місцевостях, де живуть українці. Цікавився організацією українського робітництва та став співзасновником сьогодні активної репрезентації його в рамках німецької католицької профспілки „КАБ", а саме „Українського Християнського Робітничого Руху" з центральним осідком в Ессені. Оцінюючи заслуги о. Петерса для Вселенської Церкви, Патріярх Єрусалиму і всього Сходу Максімос V наділив ювілята почесним титулом Архимандрита Єрусалиму (28-го серпня 1981 року), а президент Німецької Федеративної Республіки Ріхард Вайцзекер надав йому високе відзначення: хрест заслуги на стрічці орденів Федеративної Республіки Німеччини (12-го вересня 1987 р.).

У гратуляційній грамоті, висланій ювілятові генеральним вікарієм мюнхенського архиєпископства з приводу його відзначення мовиться між іншим:

„Українська Католицька Церква завдячує своє існування в часі війни у великій мірі Вашим особистим старанням. За це Ви мусіли каратися 3 роки в концентраційному таборі в Дахау. Але незламний на дусі, Ви непохитно продовжували Вашу службу людині: як душпастир українських втікачів, як настоятель малої української семінарії для українських богословів-втікачів у Падерборні, як засновник студитського монастиря у Крефельді. Ви піклувались теологами у Святій Землі, допомагаючи їм матеріяльно".

Та ще й сьогодні, не зважаючи на старший вік, отець ювіляр бере участь в екуменічних зустрічах німецьких католиків і протестантів з висланниками московської патріярхії з приводу хрищення „Росії". Як довголітній наш приятель і живий свідок Великого Митрополита Андрея, якого ім'я він з глибоким пієтизмом і гордістю перед чужинцями завжди згадує, він відважно забирає слово в обороні Берестейської Унії, не раз в дуже неприхильній для нас дискусійній атмосфері, обороняючи право підпільної УКЦ на її леґалізацію. Очевидно, такі відважні голоси господарям зустрічів з московськими гістьми зовсім не до вподоби, бо вони псують „мирну співпрацю", побудовану на промовчуванні переслідуваної Церкви. Але саме за цю активність належить високодостойному ювілятові вдячність усіх українців.

Привітальну промову виголосив ще голова Центрального Представництва Української Еміграції в Німеччині (ЦПУЕН) мгр А. Мельник та підніс на честь ювілята многоліття, яке співом підхопила уся заля.

У кінцевому слові отець ювіляр подякував Владиці, промовцям, хорові „Україна" і молоді за звеличання його золотого ювілею та запросив численних присутніх до буфету, який з любов'ю приготовили Сестри-монахині. При чарці вина та милих товариських розмовах проминув цей радісний день, „єго же сотворив Господь".

Б. Ш.

Про що...

(Закінчення зі стор. 2)

Не зважаючи на такі значні недоліки, заступник голови уряду Словацької Соціялістичної Республіки Юліюс Ганус виголосив на конференції безмістовну доповідь. Він, як то кажуть в народі, „переливав з пустого в порожнє"! Не заторкнувши ні одної з проблем української людности Пряшівщини, він зумів проїхатися від Жовтневої революції і засуду підривної ідеологічної діяльности імперіялістів аж до майбутніх успіхів соціялізму. Та все ж таки, не зважаючи на те, що ЧССР наступного року відзначатиме XX-річчя федеративного упорядкування, крім рішення проблем чехів і словаків, інших успіхів уряду не зміг зазначити.

Про те, що XI конференція КСУТ не принесла нічого нового для української людности Пряшівщини свідчить заключне слово голови ЦК КСУТ Федора Ковача, який під кінець проголосив: „з трибуни XI конференції Культурного союзу українських трудящих звертаємось до партійних і державних органів республіки, Східно-Словацького краю і відповідних округів з просьбою чимскоріше приступити до позитивного розв'язання українського шкільного питання" (стор. 8).

Отже, голова ЦК КСУТ висловив з трибуни прохання, оскільки організація Культурного союзу українських трудящих Чехо-Словаччини не має політичних прав, щоб стати на оборону рідних інтересів. В цьому велика різниця між Українською Народною Радою Пряшівщини, яку Комуністична партія Чехо-Словаччини ліквідувала 1950 року та яка була політичним представником української людности Пряшівщини і КСУТ, який є „агітпунктом" Комуністичної партії. Статистика українського шкільництва доводить, що політично беззахисне українське населення Пряшівщини за 36 років втратило 262 українські школи. Цей факт говорить сам про ролю і значення Української Народної Ради, коли в школах понад 20,000 дітей мало змогу вивчати рідну мову, а нині число шкільних дітей дійшло до 1,500. Чи це належить до „соціялістичних здобутків"? Що до цього сумного факту спричинилася саме політична безголовість українців-русинів Східньої Словаччини — нема жодного сумніву, але на XI конференції КСУТ про це завзято мовчали.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 24-го СІЧНЯ 1988 РОКУ.

Дмитро Головатий повідомляє всіх членів 53-го Відділу УНС, що Річні Збори відбудуться о год. 1-ій по полудні, в церковній залі при українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя при Карсон і 7-ій вул. Просимо всіх членів взяти численну участь.

Чарлі Сачко, предсідник
Д. Головатий, секретар

НЕДІЛЯ, 31 — СІЧНЯ 1988 РОКУ

Річні Загальні Збори 399-го Відділу УНС „Леви" відбудуться о год. 12:30 по полудні в домівці „Левів" при 2353 W. Chicago Ave. По зборах перекуска. Просимо про численну участь.

За Управу:
Ярослав Баторфальви, голова
Роман Б. Припхан, секретар

Р. Коваль доповідав в УВАН про українське церковне мистецтво

Мистець Роман Коваль, який вписав своє ім'я в історію мистецтва Канади, виголосив 15-го листопада на сесії УВАН у Вінніпеґу доповідь про розмалювання українських церков та про українських мистців, які брали в цьому активну участь. Була це чергова доповідь в УВАН, присвячена Тисячоліттю Християнства України. Заля читальні „Просвіти" була заповнена.

Мистець почав свою доповідь про малярів-самоуків, як Липинський, Сич, Майданик та інші початківці, які служили своїм вмінням в „піонерських часах". Згодом він перейшов до церковних стилів, які репрезентували такі малярі як Степан Меуш, Юліян Крайківський, Р. Залуцький, Мирон Левицький, Юрій Кодак, Ю. Буцманюк, Кубарський, Теліжин й інші. У візантійському стилі залишили своє ім'я Іван Дикий, І. Бєльський, Сухачевський, в неовізантійському Святослав Гординський, Литвиненко, Греньків й інші. Сам доповідач зачисляє себе до модерністів, які вкладають в нові форми український зміст церковної традиції. В загальному понад 30 мистців вписали своє ім'я в церковне мистецтво Канади. Є мистці, які розмалювали десяток і більше церков. Теодор Баран зі Саскатуну розмалював понад 20, а маестро С. Гординський тільки у Вінніпеґу вдекорував п'ять церков, серед них катедру свв. Володимира й Ольги, в декоруванні якої брали ще участь такі митці, як Литвиненко (іконостас), Лев Молодожанин (вітражі) Н. Холодний та сам доповідач. Деякі церкви є творами високого мистецтва, хоча трапляються випадки, що на стіни церков попадають картини чужинців, які своїм незнанням затирають традиційність українського церковного мистецтва.

Після 75-хвилинної доповіді доповідач продемонстрував понад 200 прозірок українських церков у Канаді (православних і католицьких). Слухачі, як говорив один з присутніх, були зачаровані красою цих висвітлених картин, що дають виразний профіль української культури в Канаді, якою українці можуть тільки гордитися.

Маестро Коваль плянує видати свої досліди друком українською й англійською мовами.

Доповідача представив авдиторії д-р Б. Білаш, а подякував президент УВАН д-р М. Марунчак, який проводив сесією.

М. Г-ор

Святкування...

(Закінчення зі стор. 3)

Народного Фонду, організацій, які входять в склад Відділу, а саме: 45-го Відділу ОЧСУ, осередку СУМ, 3-го Відділу СУА, школи українознавства, Кредитової кооперативи, Братства Дивізійників.

Слово від парафіян виголосили мгр В. Чорненький та В. Сахно. Доповідачі подали коротку історію парафії у Фініксі, підкреслили заслуги засновників і тих, що причинилися до її розвитку. Олекса Васьків, представник парафії св. Михайла в Тусан, зложив гарний привіт від Парафіяльної Ради, якої головою є д-р Богдан Дзьоба, секретарем Оля Тимцюрак. Зворушені урочистою хвилиною деякі присутні зложили датки на будову церкви. Першу частину програми закінчив Владика Іннокентій.

У мистецькій частині програми меццо сопрано Мирослава Крук виконала три пісні: „Богородице Діво", муз. А. Гнатишина, „Хотіла б я піснею стати", муз. К. Стеценка, „Любіть Україну", муз. М. Фоменка. Акомпанувала на фортепіяні М. Микита.

Мирослава Крук співала гарно, чуттєво. Танок „Привітання" виконали Таня і Лариса Рубсамени. Вершиною мистецької програми був показ історичної ноші, власність 3-го Відділу СУА у Фініксі. 15 прецизно відтворених зразків історичної ноші наших предків виконала Оля Сливка. Показ ноші вона започаткувала читанням історичної поеми Леоніда Полтави „Слово про Україну".

Представляли і пояснювали ношу Оля Сливка українською мовою і Мирослава Михайлів англійською. Останньою точкою програми був „Дівочий танок" у виконанні Тані і Лариси Рубсаменів. Гарно і ритмічно виконаний танок присутні привітали гучними оплесками. Отець І. Кротець подякував усім, що трудились в улаштуванні святкувань. Признання і подяка О. Комарницькому за улаштування гарної і багатої на знімки виставки минулого парафії.

Гимном 1000-ліття закінчено урочисті святкування 25-ліття парафії у Фініксі.

Я. Яворівський